

Preventivní doporučení U.S. Preventive Services Task Force

Od duševního zdraví po závislosti

D

Duševní zdraví

E

**Endokrinní
a metabolická
onemocnění**

I

**Infekční
onemocnění**

K

**Karcinomy
Kardiovaskulární
onemocnění**

P

Prevence zranění

**Porodnictví
& Gynekologie
a perinatální péče**

Z

Závislosti

...

**Nezařazený
Screening
& Prevence**

Duševní zdraví

Zdravotní péče o duševní zdraví je specializovaný obor, který se zabývá diagnostikou, léčbou a péčí o duševní poruchy a problémy s duševním zdravím.

Odborníci: psychiatři, psychologové, kliničtí psychologové, psychoterapeuti a další odborníci na duševní zdraví.

Screening: Duševní zdraví

Úzkost u dětí a dospívajících: USPSTF doporučuje screening úzkosti u dětí a dospívajících ve věku 8 až 18 let. (Doporučení stupně B, vydáno v říjnu 2022).

Deprese a riziko sebevraždy u dětí a dospívajících: USPSTF doporučuje screening závažných depresivních poruch u dospívajících ve věku 12 až 18 let. (Doporučení stupně B, vydáno v říjnu 2022).

Screening deprese u dospělých: USPSTF doporučuje screening deprese u dospělé populace, včetně těhotných žen a žen po porodu. Screening by měl být prováděn systematicky, aby byla zajištěna přesná diagnóza, účinná léčba a vhodné následné sledování. (Doporučení stupně B, vydáno v lednu 2016).

Endokrinní a metabolická onemocnění

Endokrinní a metabolická onemocnění jsou poruchy související s **neadekvátní funkcí endokrinního systému a metabolickými procesy v těle.**

Mezi příklady endokrinních a metabolických onemocnění patří **obezita, cukrovka** (diabetes), **hypothyreóza** (snížená funkce štítné žlázy), **hyperthyreóza** (zvýšená funkce štítné žlázy).

Odborníci: endokrinologové, internisté, diabetologové, nutriční specialisté a další zdravotníci se specializací na metabolismus a výživu.

Riziková skupina: osoby s genetickou predispozicí, nezdravým životním stylem (například nevyvážená strava, nedostatek fyzické aktivity), hormonálními nerovnováhami, či stárnoucí populace.

Screening: Endokrinní a metabolická onemocnění

- **Obezita u dětí a dospívajících:** USPSTF doporučuje screening obezity u dětí a dospívajících starších 6 let, následovaný komplexní intenzivní intervencí na podporu zlepšení stavu hmotnosti. (Doporučení stupně B, vydáno v červnu 2017).
- **Prediabetes a diabetes 2. typu:** USPSTF doporučuje screening prediabetu a diabetu 2. typu u dospělých ve věku 35 až 70 let, kteří mají nadváhu nebo obezitu. Následně by měli být nabídnuty a doporučeny pacientům s prediabetem účinné preventivní intervence. (Doporučení stupně B, vydáno v srpnu 2021).

Prevence – Snížení hmotnosti k prevenci morbidity a mortality související s obezitou u dospělých:

USPSTF doporučuje, aby lékaři dospělým s indexem tělesné hmotnosti (BMI) 30 nebo vyšším nabídli nebo doporučili intenzivní komplexní behaviorální intervence.

(Doporučení stupně B, vydáno v září 2018).

Infekční onemocnění

Infekční onemocnění jsou způsobena infekčními agens, jako jsou **bakterie, viry, paraziti nebo houby**, které napadají a rozmnožují se v těle člověka.

Mezi příklady infekčních onemocnění patří **chřipka, tuberkulóza, žloutenka či HIV/AIDS**.

Odborníci: infekční lékaři, mikrobiologové, virologové, bakteriologové, epidemiologové, odborníci na veřejné zdraví

Riziková skupina: Riziko infekčních onemocnění se liší v závislosti na mnoha faktorech, včetně expozice infekčnímu agens, imunitního stavu jednotlivce, hygienických podmínek a očkování. Děti, starší lidé, těhotné ženy a osoby s oslabeným imunitním systémem, jsou obecně náchylnější k infekčním onemocněním.

Screening: Infekční onemocnění

1/2

- **Chlamydie a kapavka:** USPSTF doporučuje screening chlamydií a kapavky u všech sexuálně aktivních žen mladších 24 let a u žen starších 24 let, u kterých je zvýšené riziko infekce. (Doporučení stupně B, vydáno v září 2021).
- **Infekce virem hepatitidy B u dospívajících a dospělých:** USPSTF doporučuje screening infekce virem hepatitidy B (HBV) u dospívajících a dospělých se zvýšeným rizikem infekce. (Doporučení stupně B, vydáno v prosinci 2020).
- **Infekce virem hepatitidy C u dospívajících a dospělých:** USPSTF doporučuje screening infekce virem hepatitidy C (HCV) u osob ve věku 18 až 79 let. (Doporučení stupně B, vydáno v březnu 2020).

Screening: Infekční onemocnění

2/2

- **Infekce virem HIV:** USPSTF doporučuje, screening infekce HIV u dospívajících a dospělých ve věku 15 až 65 let. Vyšetření by měli podstoupit i mladší adolescenti a starší dospělí, u nichž je zvýšené riziko infekce. (Doporučení stupně A, vydáno v červnu 2019).
- **Latentní tuberkulózní infekce:** USPSTF doporučuje screening latentní tuberkulózní infekce u populace se zvýšeným rizikem. (Doporučení stupně B, vydáno v září 2016).
- **Infekce syfilis u netěhotných dospívajících a dospělých:** USPSTF doporučuje screening infekce syfilis u osob se zvýšeným rizikem infekce u asymptomatických a netěhotných dospívajících a dospělých. (Doporučení stupně A, vydáno v září 2022).

Prevence: Infekční onemocnění

- **Sexuálně přenosné infekce:** USPSTF doporučuje poradenství zaměřené na bezpečné sexuální chování pro všechny sexuálně aktivní adolescenty a dospělé se zvýšeným rizikem sexuálně přenosných infekcí. (Doporučení stupně B, vydáno srpnu 2020).
- **Prevence infekce virem HIV – Pre-expoziční profylaxe:** USPSTF doporučuje, aby byla osobám s vysokým rizikem infekce HIV indikována pre-expoziční profylaxi s účinnou anti-retrovirovou terapií. (Doporučení stupně A, vydáno v červnu 2019).

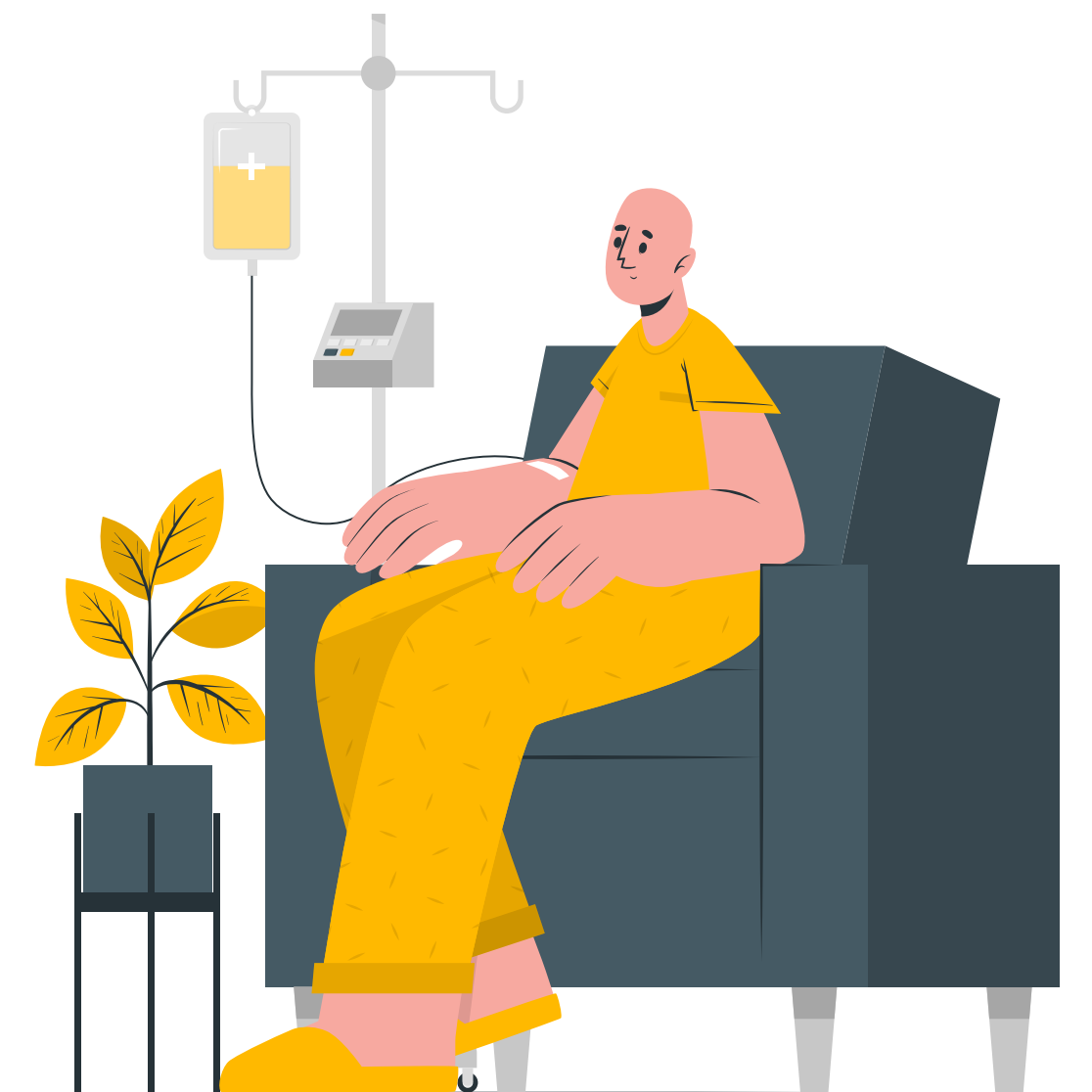
Karcinomy

Karcinomy jsou **typem maligních (zhoubných) nádorů**, které vznikají z buněk v lidském těle. Tyto nádory mají schopnost nekontrolovaného růstu a invaze do okolních tkání a orgánů.

Karcinomy jsou **nejčastější formou rakoviny** a mohou postihnout **různé části těla**, včetně plic, prsu, tlustého střeva, kůže, prostaty, dělohy a mnoha dalších.

Odborníci: onkologové, gynekologové, praktičtí lékaři

Riziková skupina: Riziko karcinomů je ovlivněno různými faktory, včetně genetické predispozice, věku, životního stylu (např. kouření, příjmu alkoholu, nezdravá strava, nedostatek pohybu) a expozice karcinogenním látkám.

Screening: Karcinomy

1/2

- **Kolorektální karcinom:** USPSTF doporučuje primárně screening kolorektálního karcinomu u dospělých ve věku 50 až 75 let (Doporučení stupně A, vydáno v květnu 2021), ale i v mladších věkových kategoriích 45 až 49 let. (Doporučení stupně B, vydáno v květnu 2021).
- **Karcinom děložního čípku:** USPSTF doporučuje screening karcinomu děložního čípku u žen ve věku 21 až 29 let každé 3 roky pomocí cervikální cytologie, u žen ve věku 30 až 65 let každé 3 roky pomocí cervikální cytologie, každých 5 let pouze pomocí testování na vysoce rizikové lidské papilomaviry HPV nebo každých 5 let pomocí testování HPV v kombinaci s cervikální cytologií. (Doporučení stupně A, vydáno v srpnu 2018).

Screening: Karcinomy

2/2

- **Karcinom prsu:** USPSTF doporučuje provádět screeningovou mamografií u žen ve věku 50 až 74 let pravidelně každé dva roky. (Doporučení stupně B, vydáno v lednu 2016).
- **Rakovina plic:** USPSTF doporučuje každoroční screening rakoviny plic pomocí preventivního CT vyšetření u dospělých ve věku 50 až 80 let, kteří v průběhu života vykouřili více než 20 krabiček cigaret a v současné době kouří nebo přestali kouřit v posledních 15 letech.

Screening by měl být ukončen, v případě, že osoba nekouří po dobu alespoň 15 let nebo se u ní objeví zdravotní problém, podstatně omezující očekávanou délku života či v případě, že je pozorována neochota podstoupit případnou léčebnou intervenci. (Doporučení stupně B, vydáno v březnu 2021).

Prevence: Karcinomy

- **Rakovina kůže:** USPSTF doporučuje poradenství pro mladé dospělé, dospívající, děti a rodiče malých dětí, zacílené na minimalizaci expozice ultrafialovému (UV) záření u osob ve věku 6 měsíců až 24 let se světlým typem kůže. (Doporučení stupně B, vydáno v březnu 2018).
- **Karcinom prsu:** USPSTF doporučuje, aby byly ženám se zvýšeným rizikem karcinomu prsu a nízkým rizikem nežádoucích účinků indikovány léky snižující riziko karcinomu prsu, jako je tamoxifen, raloxifen nebo inhibitory aromatázy, (Doporučení stupně B, vydáno v září 2019).
- **Karcinomy spjaté s BRCA:** USPSTF doporučuje hodnocení genetického rizika rizika karcinomu prsu, vaječníků, vejcovodů nebo peritonea na základě osobní a rodinné anamnézy, následované v případě pozitivního rizika genetickým poradenstvím a genetickým testováním, je-li po absolvovaném poradenství indikováno. (Doporučení stupně B, vydáno v srpnu 2019).

Kardiovaskulární onemocnění

Kardiovaskulární onemocnění zahrnují širokou škálu **poruch souvisejících s srdcem a cévami**. Patří sem například **ischemická choroba srdeční** (angina pectoris, infarkt myokardu), **hypertenze** (vysoký krevní tlak), srdeční selhání, srdeční arytmie, cévní mozková příhoda (mrtvice), periferní arteriální onemocnění a další.

Odborníci: kardiologové, internisté, praktičtí lékaři

Riziková skupina: Riziková skupina pro vznik kardiovaskulárních onemocnění zahrnuje osoby v pokročilém věku, muže (zejména před menopauzou), jedince s genetickou predispozicí a s vysokým krevním tlakem, hladinou cholesterolu nebo diabetem. Dále jsou to kuřáci, jedinci s nedostatkem fyzické aktivity, osoby trpící obezitou či vystavení chronickému stresu.

Screening: Kardiovaskulární onemocnění

- **Aneurysma břišní aorty:** USPSTF doporučuje u mužů ve věku 65 až 75 let, kteří někdy v životě kouřili jednorázový screening rizika aneurysmatu břišní aorty pomocí ultrazvuku. (Doporučení stupně B, vydáno v prosinci 2019).
- **Hypertenze u dospělých:** USPSTF doporučuje screening hypertenze u dospělých pomocí měření krevního tlaku v rámci preventivních prohlídek. USPSTF dále doporučuje získat pro diagnostické potvrzení před zahájením léčby také měření krevního tlaku mimo klinické prostředí. (Doporučení stupně A, vydáno v dubnu 2021).

Prevence: Kardiovaskulární onemocnění

- **Zdravý životní styl pro prevenci kardiovaskulárních onemocnění:** USPSTF doporučuje nabídnout a doporučit intervence zaměřené na podporu zdravého stravování a fyzické aktivity dospělým s rizikovými faktory kardiovaskulárních onemocnění.
(Doporučení stupně B, vydáno v listopadu 2020).
- **Užívání statinů v primární prevenci kardiovaskulárních onemocnění u dospělých:** USPSTF doporučuje, indikaci statinů v rámci primární prevence kardiovaskulárních onemocnění dospělým ve věku 40 až 75 let, kteří mají 1 nebo více kardiovaskulárních rizikových faktorů a odhadované desetileté riziko kardiovaskulárních onemocnění 10 % nebo vyšší.
(Doporučení stupně B, vydáno v srpnu 2022).

Porodnictví, gynekologie a perinatální péče

Zdravotní péče v oblasti porodnictví, gynekologie a perinatální péče je zaměřena na **podporu a ochranu zdraví žen během těhotenství, porodu, a období po porodu**, stejně jako na prevenci, diagnostiku a léčbu gynekologických onemocnění.

Odborníci: gynekologové, porodníci, porodní asistentky

Screening: Porodnictví, gynekologie a perinatální péče

1/2

- **Infekce virem hepatitidy B u těhotných žen:** USPSTF doporučuje screening infekce virem hepatitidy B (HBV) u těhotných žen při jejich první perinatální návštěvě. (Doporučení stupně A, vydáno v červenci 2019).
- **Infekce syfilis u těhotných žen: Screening:** těhotné ženy USPSTF doporučuje včasný screening infekce syfilis u všech těhotných žen. (Doporučení stupně A, vydáno v září 2018).
- **Gestační diabetes:** USPSTF doporučuje screening gestačního diabetu u asymptomatických těhotných ve 24. týdnu těhotenství nebo později. (Doporučení stupně B, vydáno v srpnu 2021).
- **Infekce virem HIV u těhotných osob:** USPSTF doporučuje, aby lékaři prováděli screening infekce HIV u všech těhotných osob, včetně osob, které se dostaví k porodu nebo při porodu a jejichž HIV status není znám. (Doporučení stupně A, vydáno v červnu 2019).

Screening: Porodnictví, gynekologie a perinatální péče

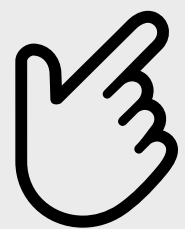
2/2

- **Inkompatibilita Rh faktoru:** USPSTF důrazně doporučuje testování krevní skupiny a protilátek Rh u všech těhotných žen během jejich první návštěvy v rámci péče související s těhotenstvím. (Doporučení stupně A, vydáno v únoru 2004). Dále USPSTF doporučuje opakované vyšetření Rh protilátek u všech Rh negativních žen ve 24. až 28. týdnu těhotenství, pokud není známo, že biologický otec je Rh negativní. (Doporučení stupně B, vydáno v únoru 2004).
- **Preeklampsie:** USPSTF doporučuje screening preeklampsie u těhotných žen pomocí měření krevního tlaku v průběhu celého těhotenství. (Doporučení stupně B, vydáno v dubnu 2017).
- **Asymptomatická bakteriurie u těhotných:** USPSTF doporučuje screening asymptomatické bakteriurie pomocí kultivace moči u těhotných osob. (Doporučení stupně B, vydáno v září 2019).

Prevence: Porodnictví, gynekologie a perinatální péče

- **Kojení:** USPSTF doporučuje poskytovat intervence během těhotenství a po porodu na podporu kojení. (Doporučení stupně B, vydáno v říjnu 2016).
- **Užívání aspirinu k prevenci preeklampsie a související morbidity a mortality:** u těhotných osob s vysokým rizikem preeklampsie USPSTF doporučuje užívání nízkých dávek aspirinu (81 mg/den) jako preventivní medikace po 12. týdnu těhotenství. (Doporučení stupně B, vydáno v září 2021).
- **Kyselina listová pro prevenci defektů neurální trubice:** USPSTF doporučuje, aby všechny ženy, které plánují otěhotnět, užívaly denně doplněk stravy obsahující 0,4 až 0,8 mg (400 až 800 µg) kyseliny listové. (Doporučení stupně A, vydáno v lednu 2017).
- **Perinatální deprese:** USPSTF doporučuje, aby byla těhotným a ženám po porodu se zvýšeným rizikem perinatální deprese poskytována poradenská intervence. (Doporučení stupně B, vydáno v únoru 2019).

Prevence zranění

Zdravotní péče v oblasti prevence zranění hraje klíčovou roli v **minimalizaci rizika a ochraně veřejného zdraví**.

Prevence zranění se zaměřuje na **identifikaci a omezení faktorů**, které mohou vést k nehodám a úrazům.

Odborníci: lékaři, zdravotní sestry, fyzioterapeuti

Riziková skupina: starší jedinci, zranitelní dospělí

Screening: Prevence zranění

- **Osteoporóza:** USPSTF doporučuje screening osteoporózy měřením kostní hmoty k prevenci zlomenin způsobených řídnutím kostí u všech žen starších 65 let a dále žen mladších 65 let po nástupu menopauzy, které mají dle klinického hodnocení zvýšené riziko osteoporózy. (Doporučení stupně B, vydáno v červnu 2018).
- **Domácí násilí ze strany intimních partnerů, týrání starších osob a zneužívání zranitelných dospělých:** USPSTF doporučuje, aby lékaři prováděli screening domácího násilí ze strany intimního partnera u žen v reprodukčním věku a ženám s pozitivním výsledkem screeningu poskytovali a doporučovaly služby průběžné podpory. (Doporučení stupně B, vydáno v říjnu 2018).

Prevence pádů u starších osob: USPSTF doporučuje intervence fyzické aktivity u osob ve věku 65 let a starších k prevenci pádů. (Doporučení stupně B, vydáno v dubnu 2018).

Závislosti

Zdravotní péče v oblasti závislostí je důležitým faktorem při prevenci, diagnóze a léčbě závislostí na různých látkách a chování.

Odborníci: psychiatři, psychologové, terapeuti specializující se na závislosti a další zdravotní pracovníci

Riziková skupina: pro vznik závislosti jsou lidé s genetickou predispozicí, jedinci s traumatem, psychickými poruchami nebo stresovými situacemi, dospívající, kteří jsou náchylní k experimentování s látkami, a lidé, kteří žijí v prostředí s vysokou dostupností a společenskou akceptací látek.

Screening: Závislosti

- **Nadměrná konzumace alkoholu:** USPSTF doporučuje provádět screening nadměrného užívání alkoholu u dospělých ve věku 18 let a starších, včetně těhotných žen, a poskytovat osobám, které se věnují rizikovému nebo nebezpečnému pití, krátké behaviorální intervence s cílem snížit nadměrné užívání alkoholu. (Doporučení stupně B, vydáno v listopadu 2018).
- **Užívání drog:** USPSTF doporučuje provádět screening užívání drog u dospělých ve věku 18 let a starších pomocí screeningových otázek. Screening by měl být prováděn, pokud lze nabídnout nebo doporučit služby pro přesnou diagnózu, účinnou léčbu a vhodnou následnou péči. (Screening se vztahuje na kladení otázek o užívání drog, nikoli na testování biologických vzorků).
(Doporučení stupně B, vydáno v červnu 2020).

Prevence: Závislosti

- **Odvykání kouření tabáku u dospělých, včetně těhotných osob:** USPSTF doporučuje, aby se lékaři ptali všech dospělých včetně těhotných osob na užívání tabáku, doporučili jim, aby přestali tabák užívat, a poskytli behaviorální intervence a případně schválenou farmakoterapii pro odvykání kouření dospělým, kteří tabák užívají. (Doporučení stupně A, vydáno v lednu 2021).
- **Užívání tabáku u dětí a dospívajících:** USPSTF doporučuje, aby lékaři primární péče poskytovali intervence, včetně vzdělávání nebo krátkého poradenství, s cílem zabránit zahájení užívání tabáku u dětí a dospívajících školního věku. (Doporučení stupně B, vydáno v dubnu 2020).

Legenda: Stupně hodnocení

Hodnocení	Definice	Doporučení pro praxi
A	USPSTF doporučuje tuto službu. Existuje vysoká jistota, že celkový přínos je významný.	Nabídněte nebo poskytněte tuto službu.
B	USPSTF doporučuje tuto službu. Existuje vysoká jistota, že celkový přínos je střední, nebo střední jistota, že přínos je střední až významný.	Nabídněte nebo poskytněte tuto službu.
C	USPSTF doporučuje selektivně nabízet nebo poskytovat tuto službu jednotlivým pacientům na základě odborného úsudku a jejich preferencí. Existuje alespoň střední jistota, že přínos je malý.	Nabídněte nebo poskytněte tuto službu vybraným pacientům v závislosti na individuálních okolnostech.
D	USPSTF tuto službu nedoporučuje. Existuje střední nebo vysoká jistota, že služba nepřináší žádný celkový přínos nebo že její rizika převyšují přínosy.	Nedoporučujte použití této služby.
I	USPSTF dospěl k závěru, že současné důkazy jsou nedostatečné k posouzení poměru přínosů a rizik této služby. Důkazy chybí, jsou nekvalitní nebo rozporuplné, a proto nelze určit celkový přínos a rizika.	Přečtěte si sekci „Klinická doporučení“ ve stanovisku USPSTF. Pokud je služba nabízena, pacienti by měli být informováni o nejistotě ohledně poměru přínosů a rizik.

Více o prevenci najdete
v článku **„Česko vs. USA: Jak si stojí v prevenci?“**
na webu

Další screening & prevence

Screening:

Zrak u dětí ve věku od 6 měsíců do 5 let: USPSTF doporučuje provést alespoň jednu screening zraku u všech dětí ve věku 3 až 5 let, pro zjištění přítomnosti či rizika tupozrakosti. (Doporučení stupně B, vydáno v září 2017).

Poradenství, intervence:

Prevence zubního kazu u dětí mladších 5 let: USPSTF doporučuje u dětí s nedostatkem fluoridu ve vodě lékařem indikovanou orální suplementaci fluoridu od 6 měsíců věku. Dále doporučuje aplikaci fluoridového laku na primární zuby všech kojenců a dětí počínaje věkem prořezávání primárních zubů. (Doporučení stupně B, vydáno v prosinci 2021).

